

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 50/09-31

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 27. mája 2009 v senáte zloženom z predsedníčky Marianny Mochnáčovej a zo sudcov Petra Brňáka a Milana Lalíka prerokoval sťažnosť Mgr. Z. V., Česká republika, zastúpenej advokátom JUDr. R. C., T., ktorou namieta porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 39/2003, a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Mgr. Z. V. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 39/2003 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 39/2003 p r i k a z u j e k o n ať vo veci bez zbytočných prietáhov.

3. Mgr. Z. V. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 265,92 € (slovom dvestošesťdesiatpäť eur a deväťdesiatdva centov), ktorú je Okresný súd Trnava povinný vyplatiť na účet jej právneho zástupcu JUDr. R. C. do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Sťažnosti Mgr. Z. V. vo zvyšnej časti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 50/09-18 z 19. februára 2009 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť Mgr. Z. V. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 39/2003.

2. Sťažovateľka vo svojej sťažnosti okrem iného uviedla:

„Dňa 27. 3. 2003 som podala na Okresný súd Trnava žalobu voči žalovanej v 1. rade... a žalovanej v 2. rade... Touto žalobou som sa voči odporkyniam domáhala vydania dedičstva po mojom nebohom otcovi, ktoré tieto ako nepravé dedičky nadobudli. Konanie o mojej žalobe sa vedie na Okresnom súde Trnava pod sp. zn. 19 C 39/2003...

Okresný súd Trnava... počas obdobia už viac ako piatich rokov o mojej žalobe nerozhodol...

Celé konanie pred okresným súdom sa pritom vyznačuje tým, že v určitých obdobiach súd o mojej žalobe buď vôbec nekoná, alebo koná nedostatočne efektívne. I posledné

pojednávania z 9. 6. 2008 bolo odročené na neurčito za účelom dopytu na realitné kancelárie ohľadom zistenia trhovej ceny predaného bytu a do dnešného dňa súd nevytýčil ďalší termín pojednávania.

Nakoľko predmetné konanie má pre mňa osobne veľký význam, snažila som sa urýchliť zákonným spôsobom jeho priebeh. Okrem viacerých žiadostí o vytýčenie termínu pojednávania som podala (opakovane) sťažnosť predsedovi súdu so žiadosťou o odstránenie prietáhov v konaní. Na moju sťažnosť zo dňa 24. 9. 2007 predseda súdu dňa 27. 9. 2007 odpovedal, že vec bude pravidelne sledovať. Dňa 28. 7. 2008 som podala opätovne sťažnosť na prietahy v konaní; na túto sťažnosť predseda súdu odpovedal v tom zmysle, že sťažnosť považuje za čiastočne opodstatnenú, avšak zákonná sudkyňa už vo veci koná.“

3. Sťažovateľka žiada, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„... Základné právo Z. V. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako i jej právo na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 39/2003 porušené bolo.

... Okresnému súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 39/2003 prikazuje konať bez zbytočných prietáhov.

... Z. V. priznáva finančné zadostučinenie v sume 60 000,- Sk (slovom šesťdesiat tisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Trnava povinný jej vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

... Okresný súd Trnava je povinný uhradiť Z. V. trovy právneho zastúpenia...“

4. Svoju žiadosť o priznanie primeraného finančného zadostučinenia odôvodnila tým, že „Stav právnej neistoty, v ktorom sa nachádzam preto, že konajúci súd o mojom návrhu dodnes nerozhodol, trvá... Mnou požadovaná suma finančného zadostučinenia vo výške 60 000,- Sk je podľa môjho názoru aspoň čiastočným vyjadrením odškodnenia za dlhotrvajúce porušovanie mojich základných práv, a to ako z hľadiska trvania samotného poruchového stavu, ako i z hľadiska rozhodovacej praxe...“.

5. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci podaním z 23. januára 2009 a z 3. marca 2009 písomne vyjadril predseda okresného súdu (sp. zn. 1 SprV/45/2009). Okrem rozpisu chronológie úkonov k vecnej stránke uviedol:

„Z preskúmania prehľadu procesných úkonov som zistil vo veci, že sudkyňa JUDr. D. M. v určitých časových obdobiach nekonala dostatočne plynulo, čo však sudkyňa odôvodnila tým, že v danom období mala vo svojom oddelení neprimerane vysoký počet vecí, čo jej bránilo vybavovať veci bez zbytočných prietáhov, pričom na túto skutočnosť upozorňovala aj vedenie súdu, konkrétne listom zo dňa 5. 6. 2003.“

6. K vyjadreniu okresného súdu zaujal stanovisko právny zástupca sťažovateľky listom z 23. marca 2009, v ktorom uviedol: *„Obsah písomného stanoviska vo svojom závere potvrdzuje dôvodnosť sťažnosti Mgr. Z. V., keď predseda okresného súdu sám konštatuje, že zákonná sudkyňa... nekonala v určitých časových obdobiach dostatočne plynulo. Zdôvodňovanie prietáhov konania údajným neprimerane vysokým počtom vecí nie je pritom z hľadiska rozhodovacej praxe ústavného súdu taký argument, ktorý by súd zbavoval zodpovednosti za vzniknuté prietahy.“*

7. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia práva podľa označených článkov ústavy a dohovoru. Jej prerokovanie na ústnom pojednávaní – vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou základného práva – ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných na meritórne rozhodnutie vo veci (napr. I. ÚS 157/02, I. ÚS 66/03).

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej pripojených písomností a zo spisu okresného súdu sp. zn. 19 C 39/2003 ústavný súd zistil tento relevantný priebeh a stav predmetného konania:

Sťažovateľka podala okresnému súdu 27. marca 2003 návrh na začatie konania (o vydanie bezdôvodného obohatenia) proti dvom žalovaným, ktorý bol zaevidovaný pod sp. zn. 19 C 39/2003.

Následne okresný súd vo veci vykonal tieto úkony:

Dňa 28. júna 2004 sudkyňa dala kancelárii pokyn, aby vyzvala sťažovateľku na zaplatenie súdneho poplatku za návrh v lehote 15 dní.

Dňa 17. júna 2004 sťažovateľka navrhla okresnému súdu, aby vydal vo veci predbežné opatrenie.

Dňa 2. júla 2004 podala sťažovateľka predsedovi okresného súdu sťažnosť na prieťahy v konaní.

Dňa 2. augusta 2004 sťažovateľka zaplatila súdny poplatok za podaný žalobný návrh.

Dňa 11. augusta 2004 okresný súd uznesením č. k. 19 C 39/03-26 vyzval právneho zástupcu sťažovateľky, aby odstránil nedostatky návrhu na nariadenie predbežného opatrenia.

Dňa 27. augusta 2004 právny zástupca sťažovateľky doplnil návrh na nariadenie predbežného opatrenia.

Dňa 21. septembra 2004 právny zástupca sťažovateľky doručil návrh na zmenu žalobného petitu, navrhol pripustiť ďalších účastníkov do konania (Ing. B. M. a Ing. J. Š.) a návrh na vykonanie ďalšieho dokazovania.

Dňa 27. septembra 2004 sa uskutočnilo pojednávanie aj za účasti sťažovateľky. Sťažovateľka po vypočutí okresným súdom navrhla ďalšiu zmenu žalobného petitu. Sťažovateľka zobrala návrh na zmenu žalobného petitu z 21. septembra 2004 a návrh na pripustenie ďalších účastníkov do konania späť. Okresný súd vypočul zástupcu odporkýň. Okresný súd vyhlásil uznesenie, ktorým pripustil zmenu žalobného petitu prednesenú na pojednávaní sťažovateľkou do zápisnice, uznesením č. k. 19 C 39/03-86 rozhodol o nariadení predbežného opatrenia. Pojednávanie bolo odročené z dôvodu vyhlásenia rozsudku na 29. september 2004.

Dňa 29. septembra 2004 okresný súd vyhlásil rozhodnutie (zastavil konanie o návrhu na pripustenie ďalších účastníkov do konania a o zmene žalobného návrhu doručeného

okresnému súdu 21. septembra 2004, čiastočne návrhu vyhovel a vo zvyšku návrh zamietol).

Proti prvostupňovému rozhodnutiu podali účastníci odvolanie.

Dňa 23. marca 2005 podaním právneho zástupcu sťažovateľky bol doručený ďalší návrh na zmenu žalobného návrhu a spresnenie a doplnenie odvolania.

Okresný súd vyzval odvolateľov na zaplatenie súdneho poplatku za odvolanie.

Dňa 25. júla 2005 bolo okresnému súdu oznámené, že odporkyňa v 2. rade – A. A... zomrela.

Dňa 19. decembra 2005 notárka na základe žiadosti okresného súdu zo 16. augusta 2005 oznámila okruh dedičov po nebohej odporkyni v 2. rade.

Dňa 9. februára 2006 okresný súd vyzval žalovanú stranu na zaplatenie súdneho poplatku za odvolanie.

Dňa 18. apríla 2006 bol spis predložený Krajskému súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) na rozhodnutie o podanom odvolaní.

Dňa 28. apríla 2006 krajský súd uznesením sp. zn. 23 Co 160/2006 rozhodol o odvolaní proti uzneseniu o nariadení predbežného opatrenia.

Dňa 31. augusta 2006 krajský súd uznesením sp. zn. 23 Co 161/2006 napadnutý rozsudok z 29. septembra 2004 zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Spis bol vrátený okresnému súdu 2. októbra 2006.

Dňa 9. novembra 2006 bolo okresnému súdu oznámené, že... zomrela odporkyňa v 1. rade.

Dňa 22. decembra 2006 bol okresnému súdu doručený okruh dedičov po odporkyni v 2. rade.

Dňa 27. decembra 2006 právny zástupca sťažovateľky doručil okresnému súdu čiastočné späťvzatie žalobného návrhu.

Dňa 23. marca 2007 bolo do súdneho spisu založené osvedčenie o dedičstve po neb. odporkyni v 2. rade a osvedčenie o dedičstve po neb. odporkyni v 1. rade.

Dňa 9. mája 2007 sa uskutočnilo súdne pojednávanie (bol vypočutý právny zástupca sťažovateľky, ktorý požiadal o zmenu žalobného petitu, ďalej okresný súd vypočul odporcov v 2., 3. a 4. rade a pojednávanie bolo odročené na neurčito s tým, že sťažovateľke okresný súd uložil povinnosť predložiť návrh na zmenu žalobného petitu).

Dňa 23. mája 2007 okresný súd uznesením č. k. 19 C 39/2003-232 rozhodol o návrhu sťažovateľky na zmenu žalobného návrhu z 15. mája 2007.

Dňa 9. júla 2007 okresný súd v rámci pojednávania vypočul právnu zástupkyňu odporcov v 3. a 4. rade. Súdne pojednávanie bolo odročené z dôvodu neprítomnosti sťažovateľky a právneho zástupcu navrhovateľky a z dôvodu vykonania dokazovania.

Dňa 5. decembra 2007 sa uskutočnilo ďalšie pojednávanie, ktoré bolo odročené na 28. január 2008 z dôvodu práceneschopnosti splnomocnenej zástupkyne odporcov v 3. a 4. rade.

Dňa 28. januára 2008 účastníci (ich právni zástupcovia) na pojednávaní predniesli stanoviská a pojednávanie bolo odročené z dôvodu vyhlásenia rozsudku na 1. február 2008.

Dňa 1. februára 2008 právny zástupca sťažovateľky požiadal okresný súd o opravu vydaného uznesenia, v ktorom boli chyby spôsobené chybami v návrhu na zmenu žalobného návrhu a stanovisku sťažovateľky.

Dňa 1. februára 2008 okresný súd vyhlásil čiastočný rozsudok č. k. 19 C 39/2003-270, ktorý nadobudol právoplatnosť 8. apríla 2008. Predmetom konania naďalej zostalo rozhodnutie o nároku – finančnej náhrade a o trovách konania. Okresný súd zároveň uznesením č. k. 19 C 39/2003-268 opravil svoje uznesenie č. k. 19 C 39/2003-232 z 23. mája 2007.

Dňa 9. júna 2008 sa uskutočnilo ďalšie pojednávanie, na ktorom boli vypočutí právni zástupcovia sporových strán. Pojednávanie okresný súd odročil na neurčito na účel vykonania ďalšieho dokazovania.

Dňa 10. júna 2008 sťažovateľka prostredníctvom právneho zástupcu zobrala späť návrh voči odporcovi v 1. rade a rozšírila žalobný návrh o zaplatenie zákonného úroku z omeškania.

Dňa 30. júla 2008 požiadal právny zástupca sťažovateľky o urýchlené pokračovanie v konaní a skoré nariadenie termínu pojednávania.

V ďalšom čase zákonná sudkyňa opakovane žiadala realitné kancelárie, aby sa vyjadrili k cene nehnuteľnosti.

Dňa 27. februára 2009 okresný súd uznesením ustanovil znalca na stanovenie ceny nehnuteľnosti.

III.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná.

Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (napr. rozhodnutia sp. zn. II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného

práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou: „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu“ (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

1. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria považuje ústavný súd

aj povahu prerokúvanej veci. Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

1.1 Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že predmetom posúdenia je konanie týkajúce návrhu na vydanie bezdôvodného obohatenia, ktoré sa začalo 27. marca 2003. Okresný súd o podstatnej časti uplatneného nároku rozhodol čiastočným rozsudkom, ktorý nadobudol právoplatnosť 8. apríla 2008. Konanie o finančnej náhrade za byt dosiaľ nebolo na súde prvého stupňa skončené. V čase podania sťažnosti konanie vedené okresným súdom v predmetnej veci trvalo viac ako 5 rokov a 8 mesiacov (v čase rozhodovania ústavného súdu viac ako 6 rokov).

Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že po právnej stránke ide o štandardnú občianskoprávnu vec patriacu do rozhodovacej agendy všeobecného súdnictva. Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že doterajší priebeh konania ovplyvnila čiastočne faktická zložitosť veci (v priebehu konania zomreli obaja odporcovia, potreba znaleckého ocenenia nehnuteľnosti). Ústavný súd preto pri posudzovaní prietáhov v konaní a predovšetkým pri posudzovaní žiadosti o priznanie finančného zadosťučinenia v prospech okresného súdu zohľadnil len čiastočne „faktickú“ zložitosť veci. Zákonný sudca však nie v nevýraznom rozsahu prejavil váhavosť a nerozhodnosť a uspokojil sa s formalizovaným postupom a nevyužíval efektívne zákonné možnosti na rozhodnutie vo veci.

1.2 Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľky v preskúmvanej veci, ústavný súd zistil viaceré okolnosti, ktoré boli zohľadnené pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným prietahom, ako aj v súvislosti s rozhodovaním o jednotlivých nárokoch sťažovateľky. V tejto súvislosti neušlo pozornosti ústavného súdu, že sťažovateľka svojím správaním (napriek tomu, že bola od začiatku sporu zastúpená kvalifikovaným právnym zástupcom) tiež prispela čiastočne k prietahom v konaní, pretože viackrát zmenila petit žalobného návrhu (21. septembra 2004, 27. septembra 23004, 23. marca 2005, 27. decembra 2006, 5. mája 2007, 10. júna 2008), a tieto návrhy musel okresný súd posudzovať a rozhodovať

o nich. Ďalej sťažovateľka podala návrh na vydanie predbežného opatrenia 17. júna 2004, ktorý mal nedostatky a okresný súd musel sťažovateľku vyzývať na ich odstránenie. Okresný súd musel sťažovateľku opakovane vyzývať aj na zaplatenie súdnych poplatkov za úkony, na ktoré podala podnet. Napriek tomu, že sťažovateľka uvedenými postupmi realizovala svoje (predovšetkým) procesné oprávnenia, na ktoré mala ako účastník konania „zákonný“ nárok, nepochybne výrazným spôsobom prispeli k celkovým prieťahom v súdnom konaní.

1.3 Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom konajúceho okresného súdu v predmetnej veci. Sťažovateľka v sťažnosti nekonkretizovala obdobia, počas ktorých malo dôjsť k zbytočným prieťahom v napadnutom konaní, ale poukázala na celkovú dĺžku konania.

Okresný súd priznal prieťahy v konaní, ktoré zdôvodnil aj tým, že zákonná sudkyňa v určitých obdobiach nekonala dostatočne plynulo, čo bolo odôvodnené neprimerane vysokým počtom vecí.

Obranu okresného súdu spočívajúcu v personálnych problémoch ako dôvodu, ktorý by mal byť objektívnou príčinou spôsobujúcou prieťahy v konaní, ústavný súd neakceptoval. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu (napr. II. ÚS 48/96, II. ÚS 52/99, III. ÚS 17/02) nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prieťahy v súdnom konaní.

Pokiaľ ide o postup okresného súdu, ústavný súd zistil, že okresný súd (tiež krajský súd) vo veci síce konal priebežne a prijímal rozhodnutia, avšak vo veci neboli vykonané žiadne procesné úkony v čase od 27. marca 2003 do 28. júna 2004 v trvaní necelého 1 roka

a 3 mesiacov. Okresný súd konal neefektívne a nesústredene tiež od 29. septembra 2004 (podané odvolanie proti rozsudku) do 18. apríla 2006 (keď bol spis predložený krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní proti rozsudku) rovnako od 2. októbra 2006 do podania sťažnosti ústavnému súdu.

Aj vzhľadom na uvedené (pozri časť II a bod 1 III. časti odôvodnenia) ústavný súd z hľadiska prietáhov v konaní hodnotil postup okresného súdu ako celok. Napriek tomu, že okresný súd v danej veci raz vecne rozhodol o celom návrhu (rozsudok bol zrušený krajským súdom) a raz čiastočným rozsudkom do podania sťažnosti, vykonával procesné úkony spojené s prípravou pojednávania, vykonával pojednávania, zabezpečoval dôkazy, na ktoré sa účastníci odvolávali, doručoval písomnosti, avšak až po podaní sťažnosti na ústavnom súde ustanovil znalca na ocenenie spornej nehnuteľnosti, teda nekonal koncentrovane a efektívne.

Ústavný súd dospel k názoru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 39/2003 došlo u sťažovateľky k porušeniu jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

2. Vzhľadom na všetky uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prejednanie veci v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 1.

3. V nadväznosti na tento výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľke ústavný súd vo výroku tohto rozhodnutia v bode 2 prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných prietáhov.

4. Ústavný súd môže priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie (čl. 127 ods. 2 ústavy, § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde).

Sťažovateľka žiadala priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 60 000 Sk z dôvodu nečinnosti okresného súdu.

Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie. Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Fakultatívna právomoc ústavného súdu priznať primerané finančné zadosťučinenie podľa čl. 127 ods. 3 ústavy v žiadnom rozsahu a nijakým spôsobom nemodifikuje ani nerozširuje účel ochrany, ktorú ústavný súd poskytuje v konaní o namietanom porušení práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov. V súvislosti s uvedeným považuje ústavný súd za dôležité zdôrazniť, že jeho právomoc priznať primerané finančné zadosťučinenie podľa čl. 127 ods. 3 ústavy sťažovateľovi, ktorého sťažnosti vyhovie v merite veci, nie je samostatným nárokom sťažovateľa na akési odškodnenie za prípadné prietahy v konaní príslušného štátneho orgánu, ale má len akcesorickú povahu. Satisfakčný potenciál rozhodnutia ústavného súdu teda nie je autonómny prvkom ním poskytovanej ochrany ani akýmsi paralelným dôvodom na domáhanie sa tejto ochrany. Takýmto dôvodom je len a výlučne potreba chrániť konkrétne základné právo sťažovateľa a prostredníctvom tohto práva aj princíp právnej istoty (I. ÚS 235/03).

Vychádzajúc z uvedeného pri rozhodovaní o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vzal do úvahy všetky okolnosti prebiehajúceho súdneho konania a dospel k záveru, že vyslovenie porušenia označeného základného práva sťažovateľky a prikázanie okresnému súdu vo veci konať je vzhľadom na podiel sťažovateľky na celkovej dĺžke konania (pozri bod 1.2 tejto časti odôvodnenia) dostatočným uplatnením právomoci ústavného súdu, a preto primerané finančné zadosťučinenie

sťažovateľke nepriznal. Ústavný súd v okolnostiach danej veci prihliadol tiež na skutočnosť, že v podstatnom rozsahu uplatneného nároku bolo už právoplatne rozhodnuté a zostáva rozhodnúť už len o výške náhrady za byt a náhrady trov konania. Bolo prihliadnuté tiež na vyjadrenie predsedu okresného súdu, že uznesením z 27. februára 2008 okresný súd ustanovil znalca z odboru stavebníctva na určenie hodnoty nehnuteľnosti, ktorá je predmetom sporu.

Pokiaľ by prietahy okresného súdu v budúcnosti pretrvávali, nič nebráni podľa názoru ústavného súdu sťažovateľke, aby sa opakovane domáhala vyslovenia „prietahov“ v konaní pred okresným (či iným) súdom a, v rámci tohto posudzovania by ústavný súd už prihliadol aj na jej prípadnú žiadosť o priznanie finančného zadosťučinenia.

5. Napokon ústavný súd rozhodol o náhrade trov konania inak úspešnej sťažovateľky (bod 3 výroku nálezu). S poukazom na § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde a vyhlášku Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu trov právneho zastúpenia v sume 265,92 € (2 úkony právnej pomoci v roku 2008 po 3 176 Sk, t. j. prevzatie a príprava zastúpenia, spísanie ústavnej sťažnosti, 2 x paušálna náhrada hotových výdavkov po 190 Sk, spolu 6 732 Sk, čo po prepočte na euro predstavuje sumu 223,46 €). Daň z pridanej hodnoty, ktorej je právny zástupca sťažovateľky platiteľom, predstavuje sumu 42,46 €. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia v celkovej sume 265,92 € je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

6. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. mája 2009